

הצעת יוזמה לשלב תחרות צילומי תלמידים בתכנית לימודית (מדרש תמונה)

הרעיון - במסגרת השתלמות יוזמות לימודיות חווייתיות ולמידה חוץ כיתתית נציע למורות/ים טכניקת הוראה המשלבת תחרות צילומי תלמידים, כחלק מחוויית למידה המשולבת ביחידת לימוד. תחרות הצילום **לתלמידים** בנויה על מסגרת זמן של שעה וחצי (שני שיעורי ב"ס בני 45 דק').

התחרות מתבססת על הרעיון שלכל תלמיד/ה יש כיום את טכנולוגיית הצילום, זמינה בצורת הטלפון הנייד. עובדה זו מאפשרת לתכנן ולבצע את התחרות ללא עלויות חיצוניות (אלא אם יש כוונה לקיים תערוכת צילומים ואז נדרשת הפקת תצלומים, כתמונות לתערוכה).

את הצילומים שצילמו, יכולים התלמידים לשלוח לעריכה. אפשר לסדר את התצלומים ולהציגם בעזרת מקרן ו/או לוח חכם. אפשר לקיים את התחרות לאורך עונות השנה, בתנאי אור שונים, על ידי בימוי תמונה או בצורה ספונטנית. אפשר וכדאי להיעזר בתלמידים ובמיומנויות התקשוב שלהם לצורך התצוגה והעריכה. יתרון נוסף בתכנית הוא להשתמש בעובדה שרוב התלמידים/ות אוהבים לצלם ולראות את עצמם (סלפי למיניהם...)

רעיון תחרות הצילום נועד לשמש השראה ולהעניק רעיונות מעשיים הניתנים ליישום כחלק מתכנית הלימודים. **הערכה מספרית כציון של תחרות כזאת מהווה אתגר מקצועי**. אפשר לסכם קריטריונים יחד עם התלמידים (כמו למשל - האם התמונות ילוו בטקסט?). אתגר נוסף הוא לגרום לתלמידים לשאול שאלות מסדר חשיבה גבוה על התמונות. תחרות הצילום תהיה בנויה כשיא בתוך **תהליך למידה** הכולל שיעור/י הכנה. תחרות הצילום תופעל עם המורים/ות כפרק בהכשרתם. לסיכום תחרות הצילום יוגש דו"ח סיכום של עמוד אחד. הסיכום יכוון כולו לשאילת שאלות המתבססות על התמונות בעדיפות לשאלות מסדר חשיבה גבוה.

המטרה – המורות/ים ישתתפו בתהליך למידה חווייתית חינוכי וערכי ששיאו תחרות צילומים הרלבנטיים לתכנית הלימוד, על מנת להעמיק את היכרותם עם מיומנויות הוראה.

מטרות משנה

1. המורות/ים יכירו את האפשרות הגלומה בתכנון וביצוע תחרות צילומים כחווייה מעצימת למידה. איתור הזדמנות בתכנית הלימוד ושילובה בבחינה קרובה.
2. המורות/ים יכירו את תהליך ההכנה לתחרות הצילום (התאמת התחרות לתכנית הלימוד, אילו אתרים בעיר מתאימים לצילום לתלמידים) ויתנסו בצילום בעצמם.
3. המורות/ים יכינו כמטלה דף סיכום המתמקד בהעברת ביקורת חיובית או שלילית על תחרות הצילום ובעיקר תרומת התכנית כהכנה לבחינה.
4. המורות/ים יתמודדו עם משמעויות תחרות הצילום - בעיות ארגון. ארגון התמונות וקריטריונים לשיפוט.
5. המורות/ים יבחנו בעיות הערכה של תחרות כזאת ויציעו מדדים להערכת תלמידים.
6. המורות/ים ידגימו אפשרויות של טיפוח מיומנויות חשיבה מסדר גבוה המתבססות על צילומים/תמונות

עיקרי השיטה -

תכנית תחרות הצילום בב"ש.

אפשר לבצע את כל התהליך והתחרות בשטח ביה"ס בלבד ! :
תחרות הצילום מותאמת לתלמידים/ות הלומדים : גיאוגרפיה, היסטוריה, ספרות, לימודי
א"י וארכיאולוגיה, תנ"ך ואזרחות ומקצועות נוספים.

אתרי הצילום + רעיונות המתבססים על תכניות הלימוד

מצלמים בעין גיאוגרפית - אתרים בעיר או בסביבת ביה"ס הקשורים לתכנית הלימוד
למשל - נושאים בגיאוגרפיה עירונית - תכנון ופיתוח - תחבורה - אוכלוסייה - כלכלה -
מהשוק עד הקניון - תופעות אקלים (עננים/סופות).

מצלמים בעין היסטורית - אתרים בעיר העתיקה - בית הקברות הבריטי - התפתחות
העיר ב"ש - גשר הרכבת הטורקי והמודרני - שלטי רחובות והקשרם ההיסטורי.
בלי לצאת משטח ביה"ס – תמונות/ספרי היסטוריה מהספרייה והמחזות דמויות ע"י
התלמידים.

מצלמים בעין ספרותית - מקומות מעניינים לקריאת/הקראת שירה - חיבור שיר לאתר או
אדם - שלטי רחובות והקשרם הספרותי - ספריות בעיר - למה התכוון המשורר ? תמונות
הממחישות שורות משיר/סיפור.
בלי לצאת משטח ביה"ס – תמונות/ספרי ספרות מהספרייה והמחזות דמויות ע"י התלמידים.

מצלמים בעין ארכיאולוגית לימודי א"י - העיר בלב בקעת ב"ש - באר אברהם - בארות
על גדות נחל ב"ש - מפגש תרבויות - ישן מול חדש בעיר העתיקה - תל ב"ש - אתרי
חפירות ארכיאולוגיות ברחבי העיר.
בלי לצאת משטח ביה"ס – תמונות/ספרי ארכיאולוגיה/א"י מהספרייה והמחזות דמויות,
מקומות ע"י התלמידים.

מצלמים בעין תנכ"ית - האוהל שנטה אברהם בב"ש - הבאר ועץ האשל - הוואדי בו
ננטשו הגר וישמעאל יחד עם שיח הרוותם - הריב של יצחק עם הרועים מגרר - ליד
הבאר... -

מצלמים בעין אזרחית - בתי המשפט - אזרח מול רשויות - אזרח מול מערכות (ביטוח
לאומי) - גורמי אכיפת החוק (שוטרים/פקחי עירייה)

משימות אפשריות נוספות :

צוות תלמידים יכין אוסף תמונות (קולאז') כחידה בסגנון : מצא פריטים המשולבים בתמונה.
המורה ידגים מיומנות ניתוח - מדרש תמונה (חשוב - מדרש התמונה צריך להיות קשור לתכנית הלימוד/מושגים) , התלמידים יכינו דגמים דומים.
הפקת תערוכה (לימים פתוחים בביה"ס למשל). בחירת קיר/כיתה מתאימים בביה"ס, בחירה ומיקום תאורה, תקצוב - פיתוח התמונות לשם הצגתן (כדאי על לוחות קאפא).
עריכת תמונות - הוספת פריטים/הדגשת פריטים באמצעות טכנולוגיית מחשב שזמינה לתלמידים.

הכנה לתחרות - איך מכינים ומשלבים תחרות צילום בתכנית לימוד (עשרה שלבים) כללי -

יוזמת תחרות צילום בתכנית לימודים הוא אתגר מקצועי .
מדובר על מיומנות נרכשת המתבססת על רצון ומוטיבציה של מורה ליצור למידה חווייתית.
תחרות הצילום מאפשרת הזדמנויות למידה רבות. מחייבת העמקת ההתבוננות של תלמידים, העמקה שיטתית בחומר הלימוד וחיבור טקסט לתמונה צריך להביא את הלומד לטיפוח מיומנויות חשיבה מסדר גבוה.

עשרה שלבים עיקריים כהכנה לתחרות הצילום -

1. **איתור הזדמנות לתחרות צילום שתשתלב בתכנית הלימוד.** התחרות יכולה אמנם לעמוד בפני עצמה כהעשרה, עדיף שהשתתפות בתחרות תהווה חלק מהכנה למבחן קרוב (עניין זה מקרין אווירה תכליתית לתלמידים).
2. **חיבור הבחינה** כך שהתלמיד יהיה חייב לענות על שאלות/מושגים שנלמדו או הוצגו בתחרות הצילום.
3. **ביצוע סיור הכנה על ידי המורה.** סיור ההכנה תכליתו היא להציע אתרי צילום אפשריים לתלמידים - יוצגו גם דרכי הגעה וחזרה הביתה. אלא אם התחרות תתבסס על שטח ביה"ס. התלמידים צריכים להגיע לאתרי הצילום כחלק משיעורי הבית או עבודת הגשה (לכן אפשר בזוגות).
4. **המורה יציג את תכנית התחרות לרכז המקצוע/מנהל.** יסביר את שילוב התחרות בתכנית הלימוד. יקבל אישור לתכנית ! (צריך אישורי הורים אם מחליטים שהתלמידים/ות יופיעו בתמונות).
5. **הכנת מדדי הערכה.** המורה יכין קריטריונים להערכת התלמידים כולל התייחסות למרכיב היצירתיות. אפשר וכדאי לנסות להתמודד עם הערכת עמיתים.
6. **ביצוע הכנה בכיתה לקראת התחרות** (כדאי לתת מטלת הכנה) - מיפוי התחרות בתוך תהליך הלימוד. (סופסוף מותר אייפונים בפעילות למידה..)
7. **הכנת תוצרי התחרות לתצוגה, תיאום ציפיות מהכיתה.** הכנות טכניות, רצוי וכדאי לשלב את התלמידים בעריכת והצגת התוצרים.
8. **השקעה בחינוך !** - עדכון הורים בכתב לגבי תחרות הצילום הלימודית. הגדרת כללי מותר/אסור (האם צריך לבקש רשות לצלם אנשים מתפללים ? האם הכול מותר לצלם במרחב ציבורי ? האם מותר/מוסרי לצלם אנשים במצבים מביכים ? ועוד..)

9. **ביצוע תחרות הצילום (הגדרת לוח זמנים לביצוע)** - ניתן לבצע את התחרות כעבודת הגשה.

10. **מטלת סיכום (מוכוונת לבחינה הקרובה)**. המטלה תוגש בשיעור הסיכום. המטלה תתמקד בקשר לתכנית הלימוד (כדאי לבצע- מול תמונות) התלמידים יבחרו את שלוש התמונות הכי טובות לדעתם והמורה יבחר תמונה אחת או יותר הראויות לציון/לימוד. המורה והתלמידים יתייחסו למרכיב היצירתיות. (הערכת עמיתים) סיכום בהיקף של עמוד או שניים על עיקרי התכנים/מושגים. הכוונת התלמידים לשאול שאלות מסדר חשיבה גבוה.

דגשים -

תחרות צילום זו היא לא רק יציאה מתחומי הכיתה, זו יציאה מחוץ לגדרות ביה"ס/מחשבה. הכנת התחרות היא אתגר מקצועי הדורש חשיבה והכנה. הלמידה החווייתית בתחרות צילום לרוב תהיה משמעותית יותר מלמידה בכיתה.

מקרים ותגובות לבעיות - דוגמאות :

אין לי איפון... בדיוק התקלקלה לי המצלמה בנייד... המורה, הבנתי נכון ? אתה רוצה שנצא לבד לשטח לצלם כשיעורי בית/עבודה...? , הציון לא פייר.. , רוב הבעיות בתחרות הראשונה ! אפשר ורצוי להרגיל כיתה כמו כל הרגל למידה או מיומנות למידה להשתתף בתחרות צילום.

אפשר לארגן תחרות צילום - המורה יתאים את הדגשים.

מרכיבי הערכה חליפית

השתתפות בתהליך ההכנה לתחרות ובתחרות עצמה __ %
ביצוע איסוף תמונות ע"י התלמיד __ %
בחירת תמונות מועדפות והנמקת הבחירה __ %
עמידה בזמנים בהגשת מטלת הסיכום __ %
השתתפות בתהליך הבקרה על מיצגי תמונות של תלמידים אחרים __ %
מרכיב היצירתיות/הערכת מורה (לדוגמא חיבור או הוספת שיר נושא/סיפור מהחיים) __ %
שימוש בהומור __ %
הערכת עמיתים __ %
שאלת שאלות מסדר חשיבה גבוה __ %
הצעת רעיונות לעבודות חקר המתבססות על התמונות __ %
ליווי טקסט לתמונה __ %

כתב - צחי זיסו

מנחה קורס יוזמות לימודיות חווייתיות ולמידה חוץ כיתתית - אוניברסיטת בן גוריון.